

BOJEVNIK

Smo slovenski narodni pokret!

Ko so južni Slovani davno pred V. stoletjem prodirali od Karpatov v Podonavje, so bili vsi na isti stopnji socialnega razvoja in omike in govorili so vsi isti slovanski jezik. Ko so se potem v VI. in VII. stoletju stalno naselili na današnjem in še obsežnejšem ozemlju, so se začeli radi obsežnosti ozemlja, pomanjkanja politične enotne organizacije in komunikacijskih sredstev jezikovno diferencirati. S potekom stoletij in s porazdelitvijo na več držav so se razvili današnji južnoslovanski narodi z lastnimi književnimi in živimi jeziki ter z vsemi posebnostmi, ki so bistvene za posamezne narode. Dejstvo je torej, da smo vsi južni Slovani etnično istega narodnega (gotovo vsaj jezikovnega) porekla. In prav tako je gotovo dejstvo, ki ga ne more oporekati najhujši jezikovni centralist, da smo danes Slovenci, Srbohrvati (ali Hrvatoserbi) in Bolgari jezikovno diferencirani, z lastnimi književnimi jeziki in književnostmi, z različnimi značaji in temperamenti. Vsak narod ima tudi svoje tradicije, preko katerih se ne more iti, če nečemo, da nastane praznina; tudi klima in politične prilike so vplivale na razvoj vsakega naroda. Dejstvo pa je, da vsi znanstveniki smatrajo tudi Slovence za poseben narod. Mislimo, da o tem ni treba izgubljati besed. To tudi mi vsi priznavamo. Saj ne moremo več iz svoje kože, saj ne moremo zanikati ali s sveta spraviti n. pr. Trubarja, Prešerna in Cankarja in vse naše zgodovine!

Ko smo se narodno zavedli in posebno, ko smo se zavedli, da so tuji

naši gospodarji, ki nam režejo trdo zasluženi kruh, smo si zaželeli narodne, to se pravi politične svobode v lastni narodni državi. Po stoletjih suženjstva smo se ozrli na jug, k svojim bratom, saj samo tu je bila naša rešitev. Tudi z našim sodelovanjem in z našo pomočjo je prišlo do Jugoslavije, in bi brez nas Jugoslavije ne moglo biti! To nam priznavajo vsi pametni ljudje. Tako je napisal o Slovencih odlični znanstvenik in pravni zgodovinar vseučilišni profesor češke univerze v Pragi dr. Karel Kadlec te le stavke, ki jih bo treba še večkrat ponavljati: »Tudi Slovincem gre velika zasluga pri uresničitvi jugoslovanske državne enote. Tudi jim ni mogoče očitati, da ne bi bili imeli smisla za narodno svobodo. Nasprotno so oni s tem, da se se odločili, pridružiti se k državi, ki bo po večini prebivalstva pravzaprav srbskohrvatska država, pokazali v resnici največjo politično zrelost. Ni mogoče zanikati, da jim je bilo treba velikega samozatajevanja za to, da so se odločili k takemu koraku brez vseh pridržkov in jamstev. To nesebičnost bosta morala ostala dva družabnika v državi primerno oceniti in omejiti centralizacijo samo na resnično potrebno stvari. V vseh ostalih zadevah bo nova država morala biti organizirana tako, da bodo posamezni narodi uživali čim možno največjo avtonomijo.« Te besede je napisal mož, ki je ljubil nas vse, ki je posvetil zelo mnogo študij našim problemom in temeljito poznal naše prilike, kakor mamlodko pri nas.

Mi Slovenci smo v Jugoslaviji in tu bočemo in moramo ostati, tu edino je naša rešitev in edino tu mogoč naš kulturni in gospodarski napredek. O tem ne bomo več govorili, ker se mora to razumeti samo od sebe. Drugo vprašanje pa je, kako bomo tu živeli in kaj zahtevamo zase, ker le to poslednje je važno, saj vemo, kaj dajemo in kaj moramo dati. Zahtevamo to, kar nam je priznaval že zgoraj citirani prof. Kadlec in kar nam je obljubila krfska deklaracija. V to svrhu hočemo združiti vse Slovence brez razlike prejšnje strankarske pripadnosti, in moramo, dokler tega vprašanja ne rešimo v celoti, pustiti na miru vsa svetovnozorna razlikovanja. Izključujemo samo ljudi, ki so se pregrešili zoper božje zapovedi ali pa nas izdali.

Mi smo slovenski narodni pokret in nimamo ničesar opraviti s hrvatskim. Prav tako se ne mislimo podrediti temu poslednjemu. Prav dejstvo, če res velehrvatski agenti propovedujejo, kakor piše nedeljski »Slovenec«, odcepitve: Bele in Slovenske Krajine od Slovenije, nam daje še več razloga, da poudarimo svoje slovenstvo, kajti ona agitacija je posledica izida petomajskih volitev v Sloveniji, ko je Slovenija volila, v kolikor je sploh volila, one ljudi, proti katerim bi se morali pravzaprav boriti. Nezadovoljniji imajo prav in zato je treba pri nas spregledati ter pravočasno obrniti v pravi tir, ki ga terja narod. Toda nihče nam ne bo mogel prepričati, da bomo sodelovali s Hrvati za uresničenje našega narodnega programa.

Še važnejši razlog za našo slovensko fronto pa nam dajejo izvajanja zagrebske revije »Nova Evropa« v predzadnji številki, iz katerih se vidi, da so Hrvati nezadovoljni z našo dosedanjim politiko jezička na tihotnici in izigravanja, ter jasno izrekajo nezaupanje našim politikom in ministrom. Ta revija pravi, da v naši državi ne more biti govora o treh nacionalnih in plemensko ravnopravih kompanjih in da je ta država srbskohrvatska! Mi Slovenci da se ne smemo vmešavati v reševanje hrvatsko-srbskega vprašanja! Pod tem pogojem da nam bodo Srbi in Hrvati dali še več, kakor nam pritiče! Mi vzamemo to obljubo na znanje. Vendar moramo izjaviti, da nam je mnogo do tega, da se Hrvati in Srbi čimprej popolnoma sporazumejo in s sporazumom dajo nam, kar zahtevamo, in da se naše notranje prilike za vedno konsolidirajo. Jugoslovani nismo po številu velik narod in zato ne smemo pozabiti na one Slovence in Hrvate, ki še niso naši državljani. S tega vidika pa smo Slovenci nujno potrebni Srbom in Hrvatom. Kaj pa o tem misli list človeka, ki je po krvi Italijan, nas ne razburja, ker vemo, da ne more tak človek razumeti našega državniškega vprašanja, ker je v njem preveč oholosti in premalo ljubezni do naše skupne stvari.

Slovenci bodo pri konsolidaciji naše države sodelovali, kakor zahteva narod, če je to komu prav ali ne. Tudi nikdar ne bomo dopustili, da bi se nas v vprašanjih naše notranje ureditve smatralo za kako narodno manjšino, ampak hočemo ostati državni narod in to samo poleg Srbov in Hrvatov!

Izza belgrajskih kulis

„Naša država se lahko upravlja le po strankah, ki v resnici predstavljajo narodno voljo.“

Pretekli dne se je v Belgradu opazila velika delavnost med poslanci in senatorji, ki pripadajo JNS in tistim, ki še vedno simpatizirajo s to proslulo stranko. Pristaši in vodstvo JNS je hotelo dokazati, kako potrebno je, da se ponovno vrne njihov režim, ker da je najbolje ustrezal prilikam v državi.

JNS se hoče razširiti v „fronto“

Razumljivo je, da je ta akcija naltela na najostrejšo obsodbo, tako v izvenparlamentarni opoziciji, kakor tudi v vladi sami, ker je dokazano, da je režim Jugoslovenske nacionalne stranke doprinesel državi največ zla, ki se težko in polagoma mora popravljati. V zvezi s to akcijo se je vršila konferenca širšega glavnega odbora JNS. Odposlanih je bilo okoli 200 vabil, prišlo pa je na konferenco 55 ljudi. Glavno vprašanje, s katerim so se bavili, je bilo vprašanje nadaljnega delovanja JNS. Govorili so med drugimi predsednik JNS Uzunović, dr. Kramer, dr. Andjelinović i. dr. Vsi ti govorniki so ugotovili, da je področje JNS preozko in da se ima zato razširiti na ustvaritev takozvane »Jugoslovenske nacionalne fronte«, da bi na ta način JNS obsegala vse jugoslovenske nacionalne elemente.

V ta namen naj bi pristopili v Jugoslovenski klub neodvisnih narodnih poslancev, ki obstoji v narodni skupščini pod vodstvom Milana Božiča, tudi vsi elementi, ki bi sodelovali na političnem programu, identičnem s programom JNS. Ta klub ima danes 10 poslancev. Nadejajo se, da bi k temu klu-

bu pristopilo tudi 16 poslancev, ki so se zbrali okoli ministra za šume in rude Ignjata Štefanovića, a ki so pripadali nekoč demokratski stranki.

Zanimivo je, da je tej konferenci prisostvovalo tudi več pristašev Bogoljuba Jevtića. Ti pristaši so imeli nalogo, da zagovarjajo na tej konferenci idejo, ki je bila sprejeta na nedavni konferenci Jevtićevih pristašev v Vrnjački Banji. Po tem zaključku bi morala JNS sprejeti v svoje vrste tudi skupino Bogoljuba Jevtića in na ta način razširiti svoje delovanje. Kot je znano, pa so nekateri člani vodstva JNS mnenja, da sta ravno B. Jevtić in njegova skupina kriva za razpad Jugoslovenske nacionalne stranke.

Protiv novemu volilnemu zakonu in da dobe oblast

Vodstvo razpadle JNS si tedaj prizadeva oslabiti položaj Stojadinovićeve vlade. Ti JNSarji očitno upajo, da bodo — če se jim posreči, vreči Stojadinovićevo vlado — zopet prišli do oblasti, ki jim je neobhodno potrebna, da se obdrže kot politiki. Prizadevajo si, da bi v narodni skupščini in senatu otežkočili delo Stojadinovićeve vlade, pa so zato pokrenili akcijo, da osnujejo nove klube, ki bi poleg Jevtićevega kluba ovirali vlado v njenem delovanju.

Ti protivniki Stojadinovićeve vlade računajo s tem, da je sedanja vlada delavna in da mora delati s sedanjo skupščino. Res je, da je Stojadinovićeve vlada delavna. Toda, če vlada ne bi imela večine v skupščini, je ne bi nič motilo, da razpusti skupščino in razpiše nove volitve. Bilo bi ogromnega

pomena za pomirjenje in za ureditev naših notranjih prilik, da bi se Stojadinovićeve vlada čutila prisiljeno, da razpusti sedanjo skupščino že sedaj. Stojadinovićeve vlada se bo morala itak, ko izda nove politične zakone, pobaviti z vprašanjem razpusta sedanje skupščine in z razpisom novih volitev. Zato se tudi imajo izdati novi politični zakoni, da bi se čimprej mogle izvesti nove volitve. Zdi pa se, da so nasprotniki Stojadinovićeve vlade mnenja, da bi mogli preko skupščinskega odbora, ki bo izvoljen na eni izmed prihodnjih sej skupščine, prepričati vlado, da izda novi volilni zakon. V tem se, mislimo, kruto varajo, ker vlada ni odvisna od sedanje skupščine, da izda nove politične zakone. Če bi skupščina nasprotovala vladi, bi imel dr. Stojadinović dovolj razloga, da jo razpusti in da izda brez nje nove politične zakone in nato razpiše nove volitve. Zato smo tudi mi mnenja, da bodo vsi ti nasprotniki Stojadinovićeve vlade, kakor hitro se bodo prepričali, da bo sedanja skupščina razpuščena, če bo nasprotovala, umolknili in prenehali s svojimi intrigami.

Vladi je treba samo, da je energična, kajti vsi ti »Pohorci«, Jevtićevci, Uzunovićeveci in Lazićevci se prav dobro za-

vedajo, da pri novih svobodnih volitvah ne morejo več računati na poslanski mandat, pa zato vsi žele, da bi se čim bolj podaljšalo življenje sedanje skupščine. Edino, če bi se povrnili režim Uzunovića ali Jevtića in bi zopet neka JNS imela monopol pri volitvah, bi mogli računati, da bodo ponovno proglašeni za izvoljene. Drugače pa so klavno končali s svojo poslansko karijero.

Program generalov brez vojske

Na zborovanju nove JRZ stranke v Osijeku je minister za šume in rude Gjuro Janković ostro kritiziral JNS. Dejal je o »Pohorcih«, da so to generali brez vojske in da so za svoj program vzeli puškino kopito, nasilje in monopol, da se jih ponovno pozove kot rešitelje domovine. Njim je samo do ministrskih stolčkov. Prepričan je, da ne bodo »Pohorci« nikdar več sedli v ministrske fotelje.

Še ena konferenca

Poleg drugih konferenc se je izvedelo tudi za konferenco v stanovanju bivšega notranjega ministra Velje Popovića. Na tej konferenci se je izbral

Edino tedensko glasilo
slovenske fronte izvenparlamentarne opozicije

je
„BOJEVNIK“
Ali ste se že naročili nanj?

odbor poslancev, izvoljenih na Jevtičevi listi, ki naj bi delal na vpostavitvi JNS. Velja Popović in njegovi tovariši se krčevito trudijo v tem pravcu, ker mislijo, da bi jim samo vpostavitve kompaktnosti JNS mogla pomagati da ponovno dobijo odločilno besedo v političnem življenju. Velja Popović pričakuje, da bi vpostavljen kompaktnost omogočila, da bi se v narodni skupščini osnoval močan klub nasprotnikov Stojadinovičeve vlade in da bi ta klub mogel preprečiti vladi, da izda nove politične zakone. Tovariši Velje Popovića mislijo, da je sedaj zadnji čas, da se uveljavijo, ker računajo s tem, da bo vlada potem, ko izda politične zakone, razpustila narodno skupščino in razpisala nove volitve, kar bi pomenilo zanje politično likvidacijo.

Ponesrečen poskus „integralnih Jugoslovenov“

Brez oblasti se ne izplača ustvarjati fronte, za katero nihče ne stoji

Kot smo izvedeli naknadno, se niso posrečili naporu JNS, »Pohorcev«, skupine Velje Popovića in Kluba B. Jevtića, da se osnuje skupna fronta zastopnikov takozvanega integralnega jugoslovenstva. Nikola Uzunović in drugi srbijanski člani glavnega odbora JNS niso sprejeli pojedinih zahtev »Pohorcev«, ki so hoteli, da zavladajo JNS. Tako so »Pohorci« ostali osamljeni. Verjetno je zato, da se bodo razcepili Senator dr. Andjelinovič sicer pripoveduje, da bodo »razširili svojo akcijo na vso državo, da so neodvisen pokret, ki ni vezan na nobeno od obstoječih strank, da tudi ni glavno število ljudi, ki je za sedaj kaj malenkostno, glavno je, da so istega gledanja in da upostavijo pokolebano zaupanje.« Vendar daje tudi ta izjava dovolj jasno občutiti, da se je akcija »Pohorcev« popolnoma ponesrečila in da torej ni pričakovati, da se bo ustvarila najavljena »Jugoslovenska nacionalna fronta«. To bi bilo mogoče samo tedaj, če bi Nikola Uzunović ali pa nekdo drugi od JNS, »Pohorcev«, Jevtičevcev in sličnih dobil oblast. Dokler pa tega ni, tudi ni omenjene skupne fronte. Vsi so bili JNS, to bi bili tudi jutri, če bi imeli oblast. Toda brez oblasti se ne izplača ustvarjati fronte, za katero nihče ne stoji. Poleg tega poedini člani glavnega odbo-

Spletkarije tudi proti izvenparlamentarni opoziciji

Vsaka skupina ima vendar svoj lastni program!

Nekateri belgrajski listi, kakor »Pravda«, »Vreme« in za njima zagrebške »Novosti« in ljubljanski »Slovenec« so poročali, da sta Ljuba Davidović in Joca Jovanović poslala dr. Mačku poziv, naj pride v Beograd, oz. če mu osebno ne bi bilo mogoče, naj pošlje svoje zastopnike, ki bi z njima razpravljali o vseh političnih vprašanjih, nanašajočih se na njihovo nadaljnje delo. Ljuba Davidović in Joca Jovanović želita po teh informacijah, da se postavijo odnošaji združene opozicije na kolikor mogoče čvrsto in solidno bazo, ki bi omogočila tudi programatično sodelovanje, a ne samo taktično nastopanje, kakor je bilo doslej. Belgrajska lista sta tudi poročala, da bosta Ljuba Davidović in Joca Jovanović zahtevala od dr. Mačka, da se zavaruje pred ekstremnimi akcijami na Hrvatskem in da nastopi najenergičnejše proti njim.

Kakor poroča »Obzor«, ki ima najboljše stike z vodstvom bivše HSS, ni prejel dr. Maček dosedaj še nobenega poziva. Ni izključeno, da mu bo poslan poziv, da se sestane z Ljubo Davidovićem in Joco Jovanovićem, oz. da pošlje svoje delegate, če sam ne bo mogel priti. Toda to ni noben nov moment v politični situaciji. Sestanek Ljube Davidovića in Joca Jovanovića z dr. Mačkom je postal zelo pereč po velikem zborovanju izvenparlamentarne opozicije v Kragujevcu. Pričakovano se je, da bo šef bivše demokratske stranke prišel v Zagreb. Oba voditelja izvenparlamentarne opozicije v Srbiji pa dosedaj še nista najavila svojega prihoda. Ker je dr. Maček že bil v Beogradu in posetil Davidovića in

Proti jugofašizmu

Izvajanja ministra Jankovića na dveh zborovanjih pretéklo nedeljo so vzbudila veliko pozornost. Izvenparlamentarna opozicija povdarja zlasti ona mesta, kjer je Janković naglašal, da se naša država more upravljati edino po političnih strankah, ki vodijo k demokraciji in ki v resnici predstavljajo narodno voljo in narodni izražaj. Vse drugo je nemogoče in ne bo prineslo nobenega rezultata. V nasprotju z izvenparlamentarno opozicijo pa politiki okoli JNS, ki jim tak razvoj nikakor ne gre v glavo, ostro kritizirajo Jankovićevo izvajanje, prepričani, da bodo iz tega izvlekli kakšno korist. Naravno je, da takih komentarjev nihče ne odobrava in jim ne posveča pažnje, ker so njihovi nameni preveč prozorni in jasni.

ra JNS sploh nočejo več slišati o tej preživeli strankarski organizaciji. Dr. Milan Srškić ji je obrnil hrbet in povdarja potrebo rešitve hrvatskega vprašanja, Boža Maksimović pa tudi noče več imeti zvez z JNS, tem manj, ker vidi, da se dela na tem, kako bi se sprejeli zopet v organizacijo Jeftičevci, s katerimi je dokončno prelomil. Dr. Srškić in Maksimović sta bila dva najjačja politika v JNS in njihovo sedanje stališče najbolje osvetljuje, v kakšnih dezolantnih razmerah je ta pred nekaj meseci razglašena »vsedrjavna« stranka.

Mogoče je, da se Jeftičevci in skupina Velje Popovića, povrnejo v JNS, kakor tudi, da bodo sprejeti neki »Pohorci«, ki se odredejo posebne akcije. V tem slučaju, bi imeli na eni strani JNS, ki jo predstavljajo v glavnem njeni srbijanski pristaši, a na drugi strani »Pohorcev«, t. j. skupino dr. Kramerja, Jove Banjanina, prote Milana Božića i. dr. Ne ena ne druga skupina pa v političnem življenju nič ne pomeni, dokler ne pride na oblast. Oni bi mogli samo intrigirati, dokler obstoji še sedanja skupščina. In to je celo ozadje mešanice »Pohorcev«, JNSarjev, Jeftičevcev in drugih, ki upajo, da bodo mogli delati neprihlike Stojadinovičevi vladi in pri tem kaj doseči seveda dokler še obstoji sedanja skupščina.

Jovanovića, je pričakovati, da bosta ta dva, ako želita razgovarjati z dr. Mačkom, vrnila poset.

Možno je, da bo dr. Maček delegiral svoje zastopnike, da se razgovarjajo z zastopniki belgrajske izvenparlamentarne opozicije. Toda to se bo zgodilo zaradi izdelave tehničnih formalnosti glede nadaljnega skupnega propagandističnega nastopanja. Ni govora, da bi ti delegati izdelali bazo za programatično sodelovanje izvenparlamentarne opozicije. Vsaka politična skupina v izvenparlamentarni opoziciji ima svoj lastni program in ni dosedaj še nihče pokrenil vprašanja, da bi se odstopilo od lastnega programa. Ni to ne pereče, ne potrebno in se o tem v vodstvu bivše HSS sploh ne razpravlja. Ni točna trditev belgrajske »Pravde«, da sta Joca Jovanović in Ljuba Davidović pri petomajskih volitvah načelno pristala na programatične zahteve dr. Mačka. To vprašanje se sploh ni postavilo. Delalo se je na skupnem nastopu pri volitvah, da se torej izvrši tehnični posel, potreben v okviru obstoječega volilnega zakona. Pri tem je vsaka skupina izvenparlamentarne opozicije obdržala svoj program. Zato se tudi, ne more postavljati vprašanje, da se izdela »načrti, napisani in podpisani program in z njim pojde med narod«, kakor poroča belgrajska »Pravda«. O tem ni sedaj niti govora in nikakor ni pereče. Izvenparlamentarna opozicija ne občuti potrebe in se ne bo sedaj potegovala za programatična vprašanja, ker bi s tem samo gonila vodo na mlin nasprotnikov. Izvenparlamentarna opozicija zahteva nove politične zakone, razpust sedanje skupščine in razpis novih

svobodnih volitev. To je dr. Maček opehovano naglasil, a tudi ves razvoj političnih dogodkov — kakor naglašajo tudi zastopniki vlade — gre v tem pravcu, da se izdajo novi politični zakoni in s tem pripravi teren za reševanje perečih političnih vprašanj. Ko bo ljudstvo izbralo po svoji svobodni volji svoje prave zastopnike, potem se bo šele — če bo to pereče in potrebno — pristopilo k razpravljanju programatičnih vprašanj.

Trditev pa enega dela belgrajskega tiska, da bosta Ljuba Davidović in Joca Jovanović pozvala dr. Mačka, da se zavaruje pred ekstremnimi akcijami na Hrvatskem so zlonamerne in brez vsake podlage. V vrstah bivše HSS ni nobenih ekstremnih elementov in tudi nihče ne vodi neke ekstremne akcije. V njenih vrstah vlada disciplina in vodi se samo tista akcija, ki jo odreja dr. Maček. Sicer pa dr. Mačka ne moreta pozivati Ljuba Davidović in Joca Jovanović,

Slovenski „integralni Jugosloveni“

„Brez primere v naši politični zgodovini.“ — „Vse jim je bilo pač le taktika in račun.“

Pri nas v Sloveniji še ni zlepa vodila katerakoli stranka bolj ostudne, žonglerske politike kot bivša liberalna stranka. To dejstvo je treba vedno znova povdarjati, da jih bomo gledali vedno kot zaznamovance.

Tudi s tega stališča je prav storila »Sodobnost«, da je posvetila našim liberalcem, ki jih vsi prav dobro poznamo, ker zadenemo ob nje, kjerkoli se pojavi kaka afera — in afer se pri nas ne manjka! — — uvodnik pod naslovom »Bankerot slovenskega liberalizma«.

»Za Božič se je pri nas izpremenil režim,« piše »Sodobnost,« in novi gospodarji domovine so proglasili za izvor vsega zla prejšnjo vsedrjavno stranko, pri kateri so nedavno še sami vneto sodelovali. In ka je storila ta stranka? Njeni voditelji so bili zaradi izgube oblasti tako omamljeni, da v času volitev še sami niso vedeli, ali so z vlado ali v opoziciji. Ves trop pristahev stranke jo je pa seveda nenadoma zapustil in začel odobravati novi režim. Mnogi so videli v tem prizoru višek politične demoralizacije pri nas.

Tudi motili so se, prišle so še hušje stvari. Komaj se je po spomladanskih volitvah sestala nova skupščina, je padla vlada, v novi kabinet je pa vstopil voditelj stranke, proti kateri so se novoizvoljeni slovenski poslanci v času volitev največ borili. In tedaj se je zgodilo nekaj edinstvenega: ne samo volilci, ampak tudi velika večina novih poslancev s svojim bivšim ministrom vred je izdala svojega voditelja in začela odobravati novi režim. Prizor, ki je brez primere v naši politični zgodovini.

Za take politične skoke in kompromise je treba posebne vrste ljudi. Glavni pogoj je, da nimajo lastnega prepričanja, da niso zakoreninjani nikjer, da je njihovo življenje brez objektivnega cilja in smisla. Kdor hoče postati dober akrobat, mora vreči ves ta balast čez krov. In v resnici je težko najti bolj tipičen primer kombinacije političnega žonglerstva in cinizma, kakor jo kaže zadnja generacija slovenskih liberalcev, ki je prišla na površje po svetovni vojni.

Njeni voditelji so vstopili v naše javno življenje pod gesli demokracije, pacifizma in samoodločbe narodov. Za svojega vzornika so proglasili Masaryka. Danes so seveda ta gesla povsod po Evropi v zatonu. Socialni konflikti so postali preostri in obstoječi družabni red se poskuša ohraniti z drugačnimi, ne več liberalno-demokracijskimi metodami. Toda ta proces se vrši drugod v obliki borbe novih ljudi, novih gibanj, novih generacij proti predstavnikom liberalizma. In če se dvigne Croce ali kak drug liberalni ideolog v obrambo idealov svoje generacije, je odziv sicer majhen, vendar pa vzbuja tako pogumno priznanje k izgubljeni stvari spoštovanje tudi pri nasprotnikih.

Pri naših liberalcih je to vse drugače. 6. januarja 1929 ni bilo med njimi niti enega, ki bi začutil, da se je v njem in okoli njega nekaj zrušilo, niti ene, ga, ki bi tedaj ali kadarkoli pozneje staval vprašanje demokracije in diktature kot vprašanje principov in vesti.

pa tudi nihče drugi, da bi pobijal neke ekstremne akcije. Prvič, ker takih akcij ni — vrstah bivše HSS, drugič pa, če se nekje dogajajo nezaželjeni incidenti, niso v nobeni zvezi z dr. Mačkom in zato tudi ne nosi zanje nobene odgovornosti. Če se dela protizakonito, so tukaj oblasti, ki imajo nastopiti. Pisanje enega dela belgrajskega tiska je zelo značilno, ker razodeva miselnost, kakor da je dr. Maček podrejen Ljubi Davidoviču in Joci Jovanoviču in da mu ta dva moreta pošiljati pozive, da vrši vlogo policaja. Mi vemo, da nista Ljuba Davidović in Joca Jovanović nikdar tako mislila. To so samo intrige tistih krogov, ki podpirajo na skrivaj akcijo »Pohorcev«, ki ruje na eni strani proti izvenparlamentarni opoziciji, na drugi strani pa si prizadeva kar najbolj otežkočiti delo Stojadinovičeve vlade pri pomirjenju in urejevanju notranjih priključitv v državi.

Vse to je bilo vedno postranska stvar, važno je bilo le, kdo bo minister ali ban. Vse to dokazuje, koliko so bila zanje v resnici vredna načela, ki so jih proglasili za ideale svoje mladosti in življenja, za smisel svojega dela.

Druga točka njihovega tako imenovanega programa je svobodomiselnost. V tem oziru se morejo sklicevati na dolgo tradicijo, ki sega nazaj v čase Mladoslovencev ali celo v dobo slovenskega prosvetljenstva. Toda v vsej tej borbi je kazal naš liberalizem vedno mnogo manj izgrajenosti in notranje trdnosti, kakor pa njegov nasprotnik. Kako daleč je pa tudi v tem oziru zadnja generacija prekosila vse svoje nasprotnice, je pokazal zadnji evharistični kongres.

Nič drugače ni z idejo popolnega unitarizma in integralnega jugoslovenstva, ki jo proglasajo od l. 1918 dalje bolj ali manj vse liberalne frakcije za svoj ideal. Ob njenem rojstvu je stala špekulacija, da bodo zveze z Belgradom nadomestile pomanjkanje zakoreninjenosti v slovenskem življenju in naklonile toliko zaželeno oblast v Sloveniji. Zato ta ideologija nikdar ni čutila potrebe po knjigah in revijah, pisanih v njenem duhu, in je ostala idejno borna in konfuzna, vse je bilo pač le taktika in račun.

In tako vodijo vsa pota do istega rezultata. Po Evropi je danes še mnogo liberalcev, ki so tako globoko verni in zakoreninjani v tradiciji 19. stoletja, da se ob misli nanje spomnimo rimskega gesla: victrix causa diis placuit, sed victa Catoni, ali pa onega Lutrovega: hier steh ich und kann nicht anders, Gott helfe mir, Amen. Slovenski liberalizem pa more vedno še tudi drugače. Voditeljev ne motijo ideologije 19. stoletja, ker jim je še le povojna inflacija izoblikovala značaj in ustvarila premoženje. Inflacija je ključ za razumevanje vse izkoreninjenosti, nenačelnosti, cinizma in akrobatstva teh nouveaux riches.

Jasno je, da taki voditelji ne morejo imeti zase niti mladine, niti bodočnosti. Razklani v več grup, ki vneto intrigirajo druga zoper drugo, poznajo vsi skupaj le en cilj: priti za vsako ceno do oblasti. Izgubili so sleherni kompas. Slovenski liberalizem ne končuje v viharjih in prevratih, kot nositelj nekih miselnih in etičnih vrednot, pač pa se nacionalno in socialno izkoreninjen razkrajja v praznoti duha in v cinični borbi za grobo korist.

Nov komisar PZ

Ministrstvo za socialno politiko je razpustilo dosedanji upravni odbor Pokojninskega zavoda privatnih nameščencev v Ljubljani in imenovalo za komisarja dr. Antona Milavca iz Ljubljane. Kot znano, je bil predsednik PZ dr. Baltič, v ožjem upravnem odboru pa so bili gg. Adolf Ribnikar, Ivan Avsenik, Ivan Tavčar in Jože Golmajer.

Vse p. n. naročnike, ki nam dolgujejo še naročnino za tekoče leto, ponovno prosimo, naj jo nam čimprej nakazujejo. Tistim, ki naročnine ne bodo nakazali, bomo s prihodnjo številko list ustavili. Upravništvo »Bojevnika«.

JRZ ena sama enotna stranka

Bivša radikalna, muslimanska in SLS imajo skupni program in skupne cilje

Minulo nedeljo je imel minister za šume in rude Gjurro Janković zborovanje v Osijeku in Podravske Slatine. Govoreč o notranjem političnem položaju je minister Janković povdarjal, da Jugoslovenska Radikalna Zajednica ni koalicijska bivše radikalne, bivše muslimanske in bivše Slovenske Ljudske Stranke, temveč da je to ena sama enotna stranka s skupnim programom in skupnimi cilji. Ta moment se v komentarjih o govornih ministru za šume in rude dosedaj ni dovolj naglasil, a je vendar bitne važnosti za presojanje ciljev JRZ in v zvezi s tem nadaljnega razvoja političnih dogodkov. Po tej popolnoma jasni izjavi ministra Jankovića ne more biti več dvoma, da sta se bivša muslimanska in bivša Slovenska Ljudska Stranka skupaj z bivšo radikalno stranko združile v novo stranko in da je s tem vsaka izmed njih izgubila svojo prejšnjo strankarsko individualnost in da sedaj nobena izmed njih ne predstavlja posebne pokrajine v državi. Z drugimi besedami se to pravi, da ne obstoji več muslimanska stranka, kakor da tudi ne obstoji več Slovenska ljudska stranka, da torej nimamo Slovinci več slovenske stranke. Bivša muslimanska stranka in SLS sta se stopile z bivšo radikalno stranko in konstituirale JRZ. Potemtakem

predstavlja JRZ ne samo bivše pristaše radikalne stranke, temveč tudi bosanske muslimane — pristaše dr. Spahe, in Slovence — pristaše dr. Korosca.

Bivša SLS je živela pod tem imenom od l. 1905. dalje. Poprej se je namreč imenovala Katoliška narodna stranka. Podroben socialni program za kmeta, delavca, obrtnika in trgovca je dal bivši SLS II. slovenski katoliški shod leta 1900., ki so mu bili na čelu novi ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič, Fr. Povše, dr. Janez Evangelist Krek in dr. Ivan Šušteršič. Kulturno se je postavila stranka na stališče katoličanstva, politično na stališče demokratizma, gospodarsko na stališče krščanskega socializma, narodno pa na stališče narodne avtonomije. Na tem programu je začela sedaj stranka z intenzivnim propagandnim in organizatoričnim delom med narodom. Ustanovila je na stotine kulturnih, političnih in gospodarskih organizacij, ki so v malo letih docela preobrazile vse slovensko narodno življenje ter dvigale narod kulturno in gospodarsko. Pošiljala je med ljudstvo na stotisoče listov, knjig in brošur ter priredila na tisoče shodov, tako da je imela v kratkih letih izvedeno sijajno organizacijo.

Novega bana smo dobili

Po »Avali« posnemamo, da je bil ban dr. Dinko Puc na lastno prošnjo razrešen dolžnosti bana, za novega bana pa imenovan dr. Marko Natlačen, odvetnik v Ljubljani. Novi ban spada med najrazvitejše politike bivše SLS in sedanji voditelj radikalne zajednice. Novi ban dr. Natlačen je pretekli petek že prevzel posele. Iste večera so mu priredili bakljado in podoknico. V svojem nagovoru na zbrano množico je ban dr. Natlačen naglašal, naj bi ugasnilo med nami »sovražstvo in prava bratska, nésebična, požrtvovalna ljubezen naj bi zavladala naša srca in spremljala vsa naša stremljenja in prizadevanja za boljšo bodočnost našega naroda in veličino naše države — kraljevine Jugoslavije«.

Pred spremembami v Ljubljani

»Slovenec« jih je napovedal že 28. avgusta, ko je v uvodniku »Za našo Ljubljano« zapisal:

»Sedanji občinski sveti so večinoma že ostareli, pa četudi so bili izvoljeni pri slavni občinskih volitvah l. 1933. Koliko bolj so senilni ljubljanski občinski sveti, kjer že od l. 1927. ni bilo mestnemu prebivalstvu dana prilika, da samostojno in neodvisno pove svoje mnenje, katere može smatra za dovolj zmožne za vodstvo ljubljanske mestne občine! Tako imamo v ljubljanskem občinskem svetu dandanes položaj, da so v njem po večini možje, ki jih ljudstvo samo ni poslalo vanj, temveč so bili kratko imenovani na podlagi predlogov, ki so hodili čudno zavita pota. Odlučalo se je o sto in sto milijonskem premoženju slovenske prestolice in so se naredili dolgovi v iznosu okoli 180 milijonov, ne da bi pri tem imelo ljudstvo samo kaj besede, ker je bilo brez svojih izvoljenih zastopnikov. Poleg vsega pa so bili izločeni od dela za komunalni blagor po večini še tisti možje, ki jih je l. 1927. poslalo v občinski svet meščanstvo samo.

Ljubljana takorekoč zapušča eno dobo in prihaja v drugo dobo svojega razvoja. Priznamo sicer, da je takozvana »Pucova era« pomenila v marsičem velik korak naprej, čeprav bi se to ali ono utegnulo izkazati kot navidezno; res je, da je dosedanja občinska uprava znatno zlepšala lice mesta, v čemur je pripomoglo tudi to, da je prišla vladavini našega mesta na pomoč tudi ugodna konjunktura ter so tudi zasebniki, zasebni in polsamoupravni zavodi kazali veliko vnemo za to delo. Toda nastopa veliko vprašanje, kako bodo rodovi, ki prevzamejo v kratkem to dediščino, plačali ogromne dolgove, ki so bili napravljeni, do-

stokrat nesistematično izrabljeni in pogosto vloženi v luksuz, oziroma vsaj v zadeve, ki gredo čez moč ljubljanskega mesta. Lahko je kazati na lepe mestne hiše, na tramvaj, na to in ono, na tlakovane ceste, toda, kdaj bodo naslednje generacije zmogle vse to plačati?«

Ukaz o spojitvi dosedanjih občin: Moste, občine Šiška, občine Vič, ter južnega dela občine Ježica, dalje občine Polje ter od občine Dobrunje vas Štepanja vas z mestno občino ljubljansko so podpisali kraljevi namestniki že 5. septembra na Bledu.

Sedaj je pričakovati, da bodo razpuščeni dosedanji ljubljanski občinski svet kakor tudi občinski odbori z Ljubljano združenih občin in da bo imenovan nov občinski svet z novim predsednikom.

»Obzor« o izvenp. opoziciji

»Vreme« in za njim »Obzor« 12. t. m. pišeta o izvenparlamentarni opoziciji:

Kakor smo zvedeli, je skupina dr. Mačka proti osnovanju skupne stranke z demokrati in zemljoradniki in odločno protivna tezi, ki jo zastopa dr. Dragoljub Jovanovič za osnovanje skupne kmetijske stranke. Zelo verjetno je, da se bodo skupine v izvenparlamentarni opoziciji vsaka zase prijavile oblastim in prosile odobrenja za svoje politično delovanje. Vprašanje združitve demokratov z zemljoradniki še ni rešeno. Po volitvah bi se imel obnoviti sporazum o političnem delovanju združene opozicije.

Razmišljanja

IN »SLOVENSKO VPRAŠANJE«?

Po letošnjih majskih volitvah se je naš notranje-politični kurz mahoma izpremenil. Ne v smislu »uradnega« volilnega izida, pač pa proti njemu. Kar je bilo danes belo, se je čez noč izprevrnilo v črno.

Kako se bodo zdaj usmerila dogajanja, je težko prerokovati. Deloma, ker se ne da presoditi, kako dolgo življenje je usojeno temu novemu kurzu, deloma ker se razen prenehanja terorističnih metod ni še nič tako stvarnega zgodilo, da bi človek lahko sklepal, kako globoko se bo ta izprememba dotaknila naših osnovnih političnih problemov.

Toda že odgovor na to, zakaj se je ta izprememba sploh izvršila, prav za prav ni tako preprost. Živimo namreč v čudni zemlji, kjer si takoimenovani »narod« nikoli ni na jasnem, zakaj se je ta ali oni režim preživel, zakaj je ta ali oni minister zletel s svojega stola in napravil prostor drugemu. Že dolgo vrsto let se vse, kar je za zemljo usodnega, dogaja za kulisami. Upravljanje države ni posledica javno izpovedanih nazorov in kritike, pač pa le premikanja neklih tajnih, neznanih sil za kulisami. Javnost sedi kot nedoleten otrok pred zagrinjalom in čaka, kaj se bo zgodilo na odru. Metode tajne diplomacije so prišle pri nas v veljavo tudi v notranje politični profesiji in sicer toliko izraziteje, kolikor večji postaja prepad med ljudstvom in vladajočim razredom. To se imenuje demokracija s pridržkom.

Kljub tej edinstveni praksi pa nam je vendarle dano, po empirični metodi, tipati za vzroke, ki ravnaajo vse te izpremembe, režime in kurze. Kar vzemimo nekaj izrazitejših pojavov v zadnjih sedemnajstih letih. Menjava denarja ena proti štirim, volilni redi, številčna razdelitev poslanskih mandator, taktične kupčije strank, postopoma se utrjujoči centralizem, sistem denuncijantstva, čudna igra buržoazije z nacionalistično metafiziko — že to kaže na osnovno rano v sožitju Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki ubija sleherni konstruktivni razmah ljudskih sil tam, kjer gre za osnovne pogoje sodobnega življenja.

Meščanski sloj, nosilec nacionalistične ideologije je ob koncu vojne našel za to svojo ideologijo najvišjo etično utemeljitev. Že drugi dan pa je izprevrnil v farso, ker ni bil sam toliko etičen, da bi zmogel teži privzetega poslanstva.

Ali da bo rana še vidnejša! L. 1918 je pokojni Nikola Pašić razglasil naši

in inozemski javnosti, da v novi državi tvorbi Srbov, Hrvatov in Slovencev Srbi ne želijo izvajati nikake hegemonije. Ob zadnji politični izpremembi pa je Laza Marković (ugleden član bivše radikalne stranke, ki je ves čas bistveno vplivala na notranje-politični razvoj) izjavil, da je stranka vse doslej stala na stališču preglasovanja.

Ali je potrebna še kaka opredelitev? Toda s tem še nismo tam, kjer nas najbolj boli. Ko se je pred dvema mesecema dvignilo skrivnostno zagrinjalo in je bil oznanjen novi kurz, je bilo kot eden poglavitnih vzrokov proglašeno »hrvatsko vprašanje«. Da stara stvar! In že se grade nacionalistični programi, v katerih okviru naj bi se to hrvatsko vprašanje vendarle kako upokojilo. Toda važnejša od tega je dinamična moč »vprašanja« samega. Če je tolika, da je razbila režim, pomeni to, da je postala element, ki si je priboril svojo funkcijo v neki življenjski stvarnosti. To dejstvo je za naše gledanje izrazito pomembno, ne oziraje se, recimo, na psihično in notranje-intresno sfero pojava samega, ne na njegov socialni sestav. Priča nam, da se je Hrvatsko priklopilo do svoje politične funkcionalne sposobnosti in sicer le na ta način, ker je bil njegov problem na svojstven in elementaren način zastavljen, življenjsko konkretno, da je iz pasivnega čuvstvanja zrasel v činitelja zgodovinskega dogajanja.

Našega, slovenskega »vprašanja« pri izpremembi kurza ni bilo v vrsti vzrokov. Vsaj v državno-političnem smislu ne. To pa zato, ker ga doslej še nismo z vso potrebno resnobo zastavili, ker mu nismo na ta ali oni način pridobili funkcionalne udarnosti zajemajoče interese in etiko mase.

Slovenska politika ima doslej še vse znake politike odvisne province. Od majske deklaracije, naše prav za prav uradno dovoljene nacionalne revolucije, tavamo v temi, brez koncepta, ki bi strnil ljudstvo enkrat za vselej tudi v politično in gospodarsko tvorbo celoto. Naša politična dejavnost tiči še globoko v tradicijah avstrijskega parlamentarizma. Njena osnovna hrbtenica je taktika, ne pa kreativnost, njena dinamika podrejenost, ne pa volja, pogum in žrtev. Odtod ta čudna pot, ki smo jo hodili sedemnajst let od prevrata sem, ko sta strankarska taktika in interes šla tako daleč, da sta omajala normalni aksiom vsake zgodovinske in kulturno utemeljene skupnosti, da namreč nujno stremi po vsakršnem izživljanju iz same sebe. Pri tem je celo v tistem najintimnejšem živcu, ki instinktivno ravna življenjski vzpon vsakega naroda v smislu naravno denega okvira, skoraj ugasnil tudi aktivni odnos do zemlje izven naših današnjih mej.

Navzlic vsemu temu pa je »slovensko vprašanje« danes bolj živo kakor kdaj poprej. V naših množicah živi, v naših političnih, gospodarskih in socialnih interesih, v naši miselnosti in čuvstvanju. Vendar je dozorelo že daleč preko gole politične taktike, preko takojimovnega »stvarnega dela za narod«, še dlje, pa preko pete nasilja, ko je neodgovorno smel teptati naše bitne interese že vsak rekrut vladajoče skupine. Zgodovinski proces terja višje politike, politike nazora, ki bo temeljil v instinktu in potrebah preproste stvarnosti. Le taka politika bo sposobna dvigniti mase v boj za življenje iz sebe. Taka politika bo tudi znala konkretizirati »slovensko vprašanje« in premostiti zgodovinske napake kakršnegakoli drobtinarskega oportunitizma.

»SODOBNOST«

Nove smernice III. internacionale

V zadnji številki svojega »Zapisnika« je objavil prvak sodobne češke kritike vseučiliški profesor dr. František X. Šalda zanimiv članek o nedavnem kongresu tretje internacionale. Ta kongres — piše Šalda — je izmenadil ne samo komuniste, temveč tudi ostalo javnost. Na kratko se lahko reče, da je ta kongres zadal poraz komunističnemu dogmatizmu na vsej liniji. Povsod se opaža, da se opuščajo papirnate teze in da se prilagoduje politični situaciji, kakor se je ustvarila v

zadnjih sedmih letih, posebno v Srednji Evropi.

Marksistični pravoverniki so verovali, da se bo fašizem zrušil sam od sebe po neki zagonetni logiki razvoja. Danes vsi komunisti uvidevajo, da se je treba proti fašizmu resno in sistematično boriti in to na najširši platformi. V ta namen se je treba poslužiti tudi podpore socijalnih demokratov in radikalnih liberalcev, treba je pridobiti vse, ki so odporni in demokratsko napredni. Sedmi kongres je izdelal očitno oportunistično taktiko in je razvil načrt za borbo na vsej fronti. V prvi vrsti se je treba prilagoditi konkretnim prilikam in zgodovinskim posebnostim vsake dežele. Čula se je tudi misel, da se komunistič. borba spoji z revolucionarnimi tradicijami narodne prošlosti. Ta misel se je jasno izrekla, a še pred kratkim si ni upal niti en komunist pomisliti na to, ne da bi ga oblila rdečica od sramu. Stari centralizem je na umiku. Upajmo, da vbodoče ne bo več mogoče, da bo glavni pol svetovne revolucije na Kamčatki in da se bo od tam diktirala neka revolucionarna akcija, ustvarjena na temeljih abstraktnih premis. Papirnata ruska revolucionarnost brez študija krajevnih prilik se bo shranila v zgodovinski moskovski muzej. Tretja internacionala se je odrekla pravovernosti svojega purizma in stremi za tem, da vnese v svojo akcijo več vitalnosti in več prilagodljivosti. V mase se je dosedaj vlival samo neprebavljivi dogmatizem in dialektični materializem. V tretji internacionali se vodi notranja borba, od katere izida je odvisno, ali bo tretja internacionala vsaj v Srednji Evropi važen faktor v borbi proti fašizmu.

Naše železnice.

Železniška proga Zidani most - Zagreb je v tako odličnem stanju, da te pri vsakem sunku, ki ga napravi vagon osebnega vlaka, zabole mali možganci. Posebnost te proge je, da je brezdvomno ena izmed najbolj obremenjenih v naši državi, obenem pa ena izmed najbolj zanikrnih. O dvojnem tiru, ki bi bil menda potreben, sploh nihče več ne govori. Slovenci bi bili veseli, če bi padla že kaka drobtinica od tisočmilijonske vsote za javna dela, da bi vsaj zmenjali tračnice, ki so že zgodovinske. Kajti šestmeterskih tračnic ne dobiš danes nikjer več na svetu, najmanj pa na tako važni progi, kakor je Zagreb - Zidani most. Drugače se dela na vseh železniških objektih s polno paro. Proge št. Janž-Sevnica sicer še niso pričeli, ampak jo bodo v najkrajšem času, in sicer v skrajšanem postopku. Zato se bojimo, če bodo skrajšali postopek, da tudi dolžina ne bo trpela. Dela na ljubljanskem glavnem kolodvoru so v polnem teku. Železnica je odločila, da bo zaradi ugodnega prometa, ki je nastal po uvedbi nedeljskih kart, postavila v promet vse nove pulmanove vagona, ki jih ima na razpolago v Ljubljani. Vagoni so prispeli iz Poljske, v zamenjavo za naš tobak.

Ljubljanska bolnica.

V ljubljanski bolnici je položaj neizpremenjen. Bolniki so uvideli vso nesmiselnost, da tako rinejo vanjo in so sklenili, da bodo v bodoče ostali doma. Večja skupina je že odšla, v skrajšanem postopku na različne strani, nekaj peš, nekaj z različnimi vozili. Podoba je, da nove bolnice ne bo treba graditi. G. minister narodnega zdravja je tudi odgodil svoj službeni poset ljubljanski bolnici. Jasni se.

Avtomobilisti na naših cestah.

Trideset tisoč tujih avtomobilistov prevozi letno mejo pri št. Ilju, v nadi, da bodo videli vse lepote in čare, ki jih skriva lepa in romantična Jugoslavija. Trideset tisoč tujih avtomobilistov je na progi št. Ilj-Maribor razočaranih. Petsto tujih avtomobilistov letno (to so večinoma sportniki, ali pa ljudje, ki so z avtomobili prevozili že Afriko) pride celo do Slovenske Bistrice. Tu baje obupajo. Pretekli teden pa so celo nekega tujega avtomobilista videli v Ljubljani. Res je, da je bil njegov avto najboljše konstrukcije, toda za časa svojega bivanja je avto prebil v znani ljubljanski garaži, lastnik pa v kavarni Nebotičnik, kjer je proučeval najhitrejšo zračne zveze za inozemstvo.

Potujejo z železnico.

Avtomobilisti, ki so potovali skozi Jugoslavijo naprej na Balkan, so iz previdnosti potovali z železnico.

Nov telefon v Ljubljani.

Če se bo izkazalo potrebno, bodo v Ljubljani montirali še en javen telefon. Ministrstvo proučuje to zadevo in bo že najbrže v proračunu za l. 1936/37 predviden zadevni kredit.

Avtomobilska cesta Ljubljana-Kranj.

Za novo avtomobilsko cesto Ljubljana-Kranj, sektor Ljubljana-Šent Vid je zmanjkalo prostora. Cesta bo namreč široka 25 metrov. Situacija je precej zamotana, zato bodo trasiranje, ki bi se imelo pričeti v najkrajšem času, v skrajšanem postopku odložili.

Nove samouprave.

Poleg že dosedanjih samouprav bomo dobili nove še širše samouprave. Bojimo se, da bo z večjimi samoupravami še manj — denarja. Bivši minister pravde gradi v Zakutu (Šumadija) ličen marmornat gradiček. Poleg name-rava postaviti tudi konjušnico, in sicer bo grajena za bele konje. Gradi z domačim marmorjem in domačimi delavci. Kapital Našičke pa je večinoma v tujih rokah. No, poleg delavskih dnevnih, vendar ostane nekaj doma. Ljubljansko univerzo nanovo belijo. Rudarsko vprašanje v Sloveniji bo rešeno drugi mesec. V Ljubljani bodo v kratkem pričeli graditi mrtvaško vežo.

Zveza Slovenije z morjem.

Zračna zveza Slovenije z morjem znaša še vedno 82 kilometrov.

Dopisi

ČRNOMELJ

Prejeli smo zadnje številke »Bojevnika« in se ga silno razveselili. »Bojevniki« tak, kakršen je sedaj, nam je zelo potreben. Ni ga menda bilo kraja v Sloveniji, kjer bi se ljudska volja pri petomajskih volitvah tako potvarjala kot se je pri nas. Tem večje je tedaj naše zadoščanje, da imamo čedalje več prijateljev in da se je med nje tako odlično uvrstil tudi »Bojevniki«.

Ne dvomimo, da bo »Bojevniki« vse storil, da se slovenska fronta združene opozicije kaj kmalu ustvari. Zaupnih sestankov smo imeli dovolj, zato je čas, da pričnemo prirejati shode, na katerih bomo razvili naš slovenski program. Tista o odcepitvi Bele Krajine je gladko izmišljena. Ravno opozicionalci v Beli Krajini smo bili tisti, ki smo največ delali na tem, da se je Bela Krajina zopet združila s Slovenijo in zdaj naj bi se trudili, da se priključi zopet »Hrvatski«. Naravnost za malo nam je, da nas imajo za take otročaje! Preslabo poznajo nas Belokranjce, pa tudi Hrvate, ki so daleč od tega, da bi si prisvajali take imperialistične načrte.

V ostalem moramo biti na vse pripravljeni. Če bomo prirejali shode ali pa tudi ne, moramo gledati, da bomo pridobivali »Bojevniki« čim več naročnikov, posebno zdaj, ko je glasilo slovenske fronte izven parlamentarne opozicije.

Mi zaupamo v Staneta Vidmarja in smo prepričani, da bo slovenska fronta pod njegovim vodstvom pridobivala

na terenu. Poznamo ga vsi kot novega človeka in kar je za nas najbolj važno, je to, da je čistih rok in da se mu ničesar ne more očitati.

»Bojevniki« bodi udaren in se krepko uveljavljaj, boreč se da postanemo Slovenci gospodje na naši lastni zemlji! Zdaj smo. . .

NOVO MESTO

Kot je videti, imate stalnega dopisnika. Vendar mi gotovo ne boste odkli tega dopisa, v katerem hočem opozoriti na veliko gorje, ki je zadelo posebno nas kmete.

Mi okoliški kmetje smo prezadolženi. Ta ali oni si je mislil pomagati z dobro letino, pa se je vrezal. Naj torej še tako premišljujemo, kaj naj storimo, da bi se izvlekli iz dolgov, vse je zastoj.

Prav tako kot mi, tožijo obrtniki. Si-ve lase jim delajo šušmarji, potem pa razni industrijski obrati. Čevljarje že preganja Bata, krojače pa Tivar.

Končno pa bi vse to že šlo, če nas ne bi pestili davki. Čez zem ljiški davek nič ne rečem. Toda kar se dogaja z nami pri odmerjanju pridobnine in zgradarine, je pa prehuda. V tem oziru vam bom še poročal.

IZ PREKMURJA.

Časi se spreminjajo

Komasacija občin iz l. 1933. je zadelala na močan odpor ljudstva, ker je bila izvršena v mnogih slučajih ne po potrebah prebivalcev, ampak po želji takratnih poslancev. Poskusi posameznih vasi, da bi se napake popravile, so nalleteli na odpore pri oblasteh. Posebno so se delale težave pri pobiranju podpisov, ki so potrebni za prošnjo po § 6 zakona o občinah. Kako je bilo s temi težavami, bi znanl mnogo povedati prebivalci vasi Rankovci, Vančavas, Borejci, Černelavci ki so zahtevali v smislu cit. paragrafa izločitev iz občine Kupšinci. Mi smo o tem v »Bojevniki« že parkrat pisali.

Sedaj pa je nastal v tem vprašanju preokret. V nastopnem prinašamo dobesedno navodilo, ki ga je razposlalo sresko načelstvo v M. Soboti vsem občinam v srezu. To navodilo prinašamo, da s tem dokumentiramo, kako so imeli že dosedanj prosilci pri svojih težnjah prav, na drugi strani pa, da z zadevo čim bolj seznanimo prebivalce drugih občin, ki imajo enake želje in težave.

»Pregrupacija občin v postopku po § 6 zakona o občinah. Vsem občinam!

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z odlokom z dne 16. avgusta 1935. II. No. 21493/33, izdala v gornji zadevi sledeča navodila:

Izločitev krajev iz ene občine in pri-delitev drugi občini v istem srezu morejo vlagatelji zaprositi z navadno pismeno vlogo.

Vloga mora biti podpisana od večine volilcev. Da-li so vsi podpisniki vpisani v volilni imenik, to ugotovi pristojna občina iz volilnega imenika, kar potrdi na spisu samem. Enako potrdi pristojna občina, da tvorijo podpisniki večino, to je nad polovico volilcev dotičnega kraja odnosno občine.

Kakšno posebno ljudsko glasovanje se po zakonu za zaprosene pregrupacije ne zahteva.

V dvomljivih slučajih občina na primeren način ugotovi pristnost podpisov, eventualno z zaslišanjem podpisane.

Vse vloge v takih zadevah so vložene v javnem interesu ter so vseh taks proste.

Zbiranje podpisov v ta namen je v zakonu zajamčena pravica ter se ne sme preprečevati ali oteževati.

V vsakem primeru mora občinski odbor podati svojo izjavo.

Tozadavne vloge morajo občine, četudi smatrajo zahteve za neumestne, brezpogojno predložiti sreskemu načelstvu in sicer s potrdili, kakršna predvideva zgoraj tretji odstavek in s sklepom občinskega odbora, s katerim uveljavi svoje stališče.

Kraljevska banska uprava mi je posebej naročila, naj pri tej priliki opozorim občine na popolno objektivnost

in zadosno hitrost pri poslovanju, kajti danes se je po preteku skoraj dveh let že pokazalo, kako prospevajo nove občine, ter je od naroda zahtevane izpremembe komasacije občin jemati v resno in nepristransko presojo.

Prečitajte ta predlog na prihodnji občinski seji. Morebitne interesente podučite, naj vložijo v gornjem smislu sestavljene koleka proste vloge tudi v tem slučaju, če so morda že zdaj vložili kakšno tako prošnjo, ki je morda kje zalezala.

Kultura

„Sodobnosti“ št. 7-8

O pomembnosti te neodvisne slovenske revije, ki jo izdaja Slovenska književna zadruga, r. z. z o. z., bi bilo pač odveč govoriti. Danes po teh letih izhajanja si težko predstavljamo slovenskega izobraženca, ki bi mogel prezreti to revijo. Posebno št. 7/8 prinaša tako dragocene prispevke, da smo jo iz srca veseli.

Observatorjev »Bankrot slovenskega liberalizma« kaže s prstom na naše slovenske liberalce, Ivo Brnič v »Slovenski poveljni katoliški liriki« prepričevalno ocenjuje zastopnike te lirike, Prežihov Voranc se nam kaže v črtici »Boj na požiravniku« kot močan pripovednik, čigar nadaljne prispevke bomo pričakovali z veliko radovednostjo, Alfred Šerko učinkovito izpodbija »Vebrov istinitostni dokaz za praistinitost Boga«, Miško Kranjec nadaljuje povest iz Prekmurja »Južni vetrovi«, poleg Prežihovega Voranca se prvičkrat oglašja v »Sodobnosti« tudi še Peter Donat (psevdonim!) s študijo »Andre Gide in amoralizem«, Danilo Lokar nadaljuje črtico »Obleka«.

V rubriki »Refleksije« razmišlja Ferdo Kozak o slovenskem vprašanju. Članek »In „slovensko vprašanje“« bo vsakdo prebral z veliko pazljivostjo, ker pokaže naš notranjepolitični položaj v vsej njegovi globini in širini.

V »Kritiki« podaja Božo Vodušek Nekaj misli ob Javornikovi knjigi: Srečanja z nepoznanimi.

V »Političnem pregledu« piše V. A. o »Današnjem mednarodnem političnem položaju« Albert Kos pa »Za obrežji Tihega oceana«.

V »Polemiki« je Josip Vidmar z beležko »Z literarno - kritičnega vidika« že doživel odgovor v »Slovenčevem« uvodniku 11. t. m. pod naslovom »K napadu na katol. književnost«. V tem uvodniku odgovarja »Slovenec« hkrati Brničju in Vidmarju. Kakor pa je jasen in jedrnat zlasti Vidmar, tako je zavil in zgovoren »Slovenec« uvodnik, ko hoče po vsej sili prikazati male ljudi kot velike.

V »Glasbi« je L.M. Škerjanc ves osebno, ko piše »O narodni glasbi«.

V »Kroniki« poroča J. A. Glonar o »Razstavi jugoslovenske knjige v Pragi«.

Novo uredništvo »Sodobnosti« je pokazalo, da zna organizirati okoli sebe sotrudnike. Mislimo, da ne bo težko dosednji krog sodelavcev še znatno izpopolniti in tako pripraviti revijo na naloge, ki jo čakajo v bližnji bodočnosti.

Vsakokratna številka edine neodvisne slovenske revije »Sodobnosti« naj bi ostala tudi vbodoče dogodek v našem literarnem življenju!

Tovariši, naročajte in širite naš tednik!

V 24 URAH barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, monga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

Tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA